

ELŐFIZETÉS:
 jul.—sep. . . 1 frt. 50 kr.
 fél évre . . . 3 " — "
 A lap szellemi és anyagi
 részét illető minden kül-
 demények a szerkesztő-
 tulajdonosnak küldendők.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hazáboa petit sor 10
 kr., többzöri hirdetésnél
 olcsóbb. Nyilttér sora 12
 kr. Bélyegdíj minden hir-
 detésnél 30 kr. A hirdeté-
 sek VOLF JOZSEF kereske-
 dése, BITTERMANN NÁN-
 DOR nyomdája és a szer-
 kesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr.

Megjelenik e lap minden **7., 14., 21.** és **28-án**

Egyes szám ára **15** kr.

Zombor, 1879. május 21.

Különösnek tünhetik fel a dolog, hogy a »Bács-Bodrog megyei gazdasági egyesület« noha mult évi december hóban tartott szervező és tisztujtó közgyűlésén az egylet fentartása kimondatott; noha megválasztott tisztviselőinél különb férfiakat nem választhattunk volna — ha lámpással is keressük — ügyei vezetésére; noha az egyesület tagjai az egyesület céljainak elérésére szolgálható irányelvekkel tisztában vannak; noha — mint f. évi március 7-én kelt 9. számunkban olvasható — a gazdasági egyesület tette képes és tette vágyó első alelnökének Vojnich Jakab úrnak akkor jelzett s megye gazd. egyesületének érdekében igen kívánatos és szükséges fellépését őszinte örömmel üdvözlöttük; nem igen keltette fel létezése iránt a közérdeklődést úgy, mint azt ezek után várni lehetett volna.

Vajjon honnan e hideg közöny egy oly intézmény, oly egyesület irányában, mely hivatva lenne gazdasági viszonyainkon javítva jólétünk emelkedését előmozdítani?

Napjainkban — szerény véleményünk szerint — csak az oly intézet irányában támad érdeklődés, mely gyakorlati eredményeket képes felmutatni s ez által életerejéről bizonyosságot adva híveket, pártolókat szerezni. Elvi diadalok nem lelkesítik a nagy közönséget úgy s annyira, mint s a mennyiben a realis haszon képes követőket teremteni.

Szívünkre véve a most mondottakat megfelelhetünk a fenti kérdésre: onnan a hideg közöny gazdasági egyesületünk irányában, mert nem mutat fel semmi hasznot, nem téve eddig egy oly lépést sem, mely után komolyan következtetni lehetne, hogy ama hivatást, melynek be-

töltésére ismételten életre hivatott, teljesíteni óhajtja.

Azt hisszük: elég volt a gyülekezésből és értekezésekből; lépünk immár a cselekvés terére. A tért, melyen — mint írva volt — a megyei gazdasági egyesület működését különösen kifejezni óhajtja, kezdjük már művelni. Kezdje meg tehát az egyesület e megye közgazdasági viszonyainak felvételét és ismertetését; ismertesse a gazdasági eszközöket, a takarékmagtárákat, kísérleti telepeket, olvasóköroket, gyűjteményeket s a mezőgazdasággal kapcsolatos műipari ágak hasznosságát stb. a szerint a mint feladatául kitűzte.

És ha a közönség látni fogja, hogy mind ama dolgok, melyekről már annyit és annyit beszéltek és írtak, nem kivihetetlen — mint hogy nem is az; ha látni fogja, hogy garasainak meg van a kamatja s mit úgy miként befektetett nem elveszett tőke; mindenesetre nem lesz idegen előmozdítani az egyletet céljaiban, mert hisz saját érdeke, anyagi jóléte fogja parancsolni.

Nincs más hátra e szerint, minthogy a gazdasági egyesület intéző lelkei komolyan munkához lássanak; mutassuk meg e téren is, hogy az associációnak megvannak a maga nagy előnyei, melyeket egyesnek egyedül elérni bajosan sikerül.

Tehát a tette fel! A jó következmény nem maradhat el.*)

György László.

Zombor, 1879. május 21.

A zombori képviselőtestület tagjainak választása előtt.

Kevés város van hazánkban, melyben oly feszült várakozással, oly izgatott türelmetlenséggel néznének

*) Bizony az egylet a székesfehérvári kiállításra is küldhetett volna egy tagot ki a kiállítás ideje alatt szerzett tapasztalatait itt azután megismertetni s értékesíteni tartozott volna.

a lakósok a bekövetkezendő választások elé, mint Zombor sz. kir. városa.

Látszólag ugyan nyugodtak az arcok, vagy a mi határozottan kárhoztatandó, némelyek egykedvősége, közönye a városi ügyek iránt nyilvánítatik ki szóval; mindazonáltal az arcok nyugodt kifejezése mellett a keblek mélyében harcok dúlnak, melyeket egyéni tekintetek avagy pártszenvédélyek idéznek elő; a közöny, az egykedvőség csak a mellőzés sértő tudatának következménye.

Valamint városunk nemzetiségi viszonyai miatt igen megfogható az általános izgatottság a választások előtt, époly megfoghatatlan, miként lehet inkább a tétlenség magányába vonulni vissza a választásokat illetőleg, mintsem eltérni azt, hogy a személykedést a közös érdekeknek kell feláldozni.

Máshol, a hol egy szív s lélek, egy nyelv s szellem teszi testvérekké a lakósokat, a hol ugyanegy irányban nyilvánul a törekvés előmozdítani a város érdekeit és ezáltal a buzgólkodás közvetve az egész magyar haza felvirágzása körül; ott a választások símán folynak le, ott nincs vállvetett erőmegfeszítés.

Fájdalom! Zombor sz. kir. városában más viszonyok vannak.

Eltekintve minden egyébtől, csupán a lakósok nyelvi különbségére utalok. Már maga ezen különbség idézi elő a tusát a választásoknál.

Pedig a nyelv csak eszköz, a lényeg az érzés, a hazafias lelkület! Ha mindenkinek tetteiből ugyanazon

hazafias lelkületre lehetne következtetni, akkor valóban senkiben sem keltene aggodalmat azon körülmény, hogy magyar vagy német vagy pedig szerb ajkúaké-e a többség a képviselő testületben. Az érzés a szív dolga, melyet ha nemes, mindenkiben tisztelni, becsülni kell.

Igaz ugyan, hogy ott, a hol elv van kérdésben, ott a személyek nem igen jönnek tekintetbe; de mellőzni valakit csupán (mint több helyütt hallottam) mert „tanult“ ember, inkább az ügy hátrányára, mint előnyére szolgál.

A képviselő testület leendő tagjainak névjegyzéke közkezen forog.

Tekintsük csak azok neveit, kik a belváros számára vannak candidálva. Vannak köztük olyanok, kiknek ősz fűrtel előtt tisztelettel hajol meg mindenki, kiknek évek hosszú során át szerzett tapasztalatai feljogosítják őket arra, hogy kifejezést adjanak azon kívánságuknak, miszerint a képviselő testület tagjai legyenek; de ne csak ilyen polgárookra legyen tekintet, hanem olyanokra is, kiket a szellemi képzettség jogosít föl arra, hogy ezen képzettség méltó elismerésben részesíttessék.

Olvassuk el hazánk más városai képviselő testülete tagjainak névsorát, úgy látni fogjuk, hogy a szellemi képzettség azokban örvendetes arányban van képviselve.

Egyébiránt ez a város választó közönsége izlésének dolga; a képviselőtestület a város tükre; a

T Á R C A.

Tucipeter bán*) és Mátyás király.
(Muraközi horvát népdal.)

Kivirult a szőlő vessző
Zöld a levele.
Termett rajta piros bogyó
Édes a leve.
Méri azt a kocsmárosné
A szép Katica,
Tucipeter váradi bán
Az a ki issza.
Őt korholja Mátyás király,
E földnek ura.
Ne korholj te Mátyás király
E földnek ura!
Ha látnád a kocsmárosnét
A szép Katicát;
Beinnád a Pest városát
Be a fél Budát.

*) Dóczy Péter váradi bán Mátyás királyunk idejében.

Beinnád a szögstin lovat
Ezüst-patkoltat;
S mind nem lenne elegendő
Ez egy nap alatt!

R. Gy.

Lengyelország felosztásának kül- és belokai.

— Történelmi tanulmány. —
Városey Tivadar-tól.

Belokok.

1. §.

A nemesség túlhatalma szemben a királyi tekintély súlyosságával.

(Folytatás)

A nemesek egész 1468-ig minden második évben fölfegyverkezve s lóháton jelentek meg a szabad ég alatt hogy a haza ügyei fölött tanácskozzanak. 1468. óta már nem az összes nemesség gyűlt össze, hanem minden egyes kerület választott magának követet; a követek aztán az országgyűlésen jöttek össze. Az első országgyűlés Uj-Korczinban tartatott.¹⁾ Az országgyűlésen, valamint azelőtt a birodalmi gyűléseken, a király elnökölt a senatus mellett. Az országgyűlésen két kamara volt t. i.

¹⁾ Leleuel 99. 1

minő nézetek a túlnyomók, olyan nézetűek fognak a képviselő testületben ülni.

A küszöbön álló választás alkalmával csak egy szavunk van és ez az, mely összetartásra és együttes működésre int!

A választó polgárok tartsák hazafias kötelességüknek a választás helyén a kitűzött időben megjelenni, mert a képviselő testület emeli vagy lerontja a város tekintélyét; a képviselő testület kezeibe igen fontos teendők, Zombor sz. k. város jövője van letéve!

Ha némelyeket a választástól kicsinyes érdekek vagy pl. személykedések tartanak vissza: úgy megérdemli bukását azon párt, mely viszálykodásnak esett martalékul!

A választások f. hó 21-én következő helyeken fognak megtartatni:

1. Az első vagyis a belvárosi választó kerületre nézve a városháza.

2. A második vagyis a cservenkai kerületre nézve Ugljesits Jéftó háza.

3. A harmadik vagyis a bánáti választó kerületre nézve Paunovits Sándor háza.

4. A negyedik vagyis a szelencsei kerületre nézve Milivojevits György (Gyonpár) háza.

5. Az ötödik vagyis a felső városi választó kerületre nézve Kirchenknopf Mihály háza.

Választási joggal bírnak mindazok, kik az 1879. évi választók névjegyzékébe mint választók felvétet-

tek; mindenki azonban csak azon választó kerületben szavazhat, hová a választó kerületek beosztása szerint tartozik.

Városov Tivadar.

A zombori r. k. egyházközség gyűlése 1879. május 18.

1. Olvastatott a főtiszt. kalocsai Szentszéknek mult hó 17-én kelt leirata, melyben értesíti az egyházközséget, hogy az általa már előbb megválasztott 12 iskolaszéki tagnak felterjesztett névjegyzékét tudomásul veszi, és őket e minőségben *megeősíti*; — felszólítja azonban az egyházközséget, hogy az iskolaügyi szabályrendeletek értelmében a zombori hitközség 12,000 lélekszámahoz képest a 12 tagból álló iskolaszéket 18-ra egészítse ki; — végre rendeli, hogy a 13,680 frt 70 krnyi városi segélyátalányból álló iskola vagyon számadásainak a városi tanács által eszközölt felülvizsgálása után, ugyanazon számadások mindenkor az érseki hatóságnak is felküldendők lesznek.

Pocskay Sándor tiltakozik az ellen, hogy az egyházi hatóság az iskolaszéki tagokat *megeősíti*, miután ez a joga sem az iskolai törvényekben, sem az iskolaügyi szabályrendeletben nincs kitüntetve. Kéri ezen óvását jegyzőkönyvbe vétetni.

Határozatott: a főtiszt. Szentszék értesítettik, hogy miután a szabályrendeletnek értelmében bejelentett iskolaszéki tagok névjegyzékét tudomásul vette, semmi további *megeősítési joga nincs*, és e szerint ezen

a senatusé és a követeké; mindkét kamara által elfogadott törvényt a király szentesíté; de azon törvényt, melyet a követek nem hagytak helyben, sem a senatus, sem a király jóvá nem hagyhatta. Az országgyűlés kivívta 1505-ben, hogy új adót vethetett ki, a király nélkül nem alkothatott törvényeket, a nemesi felkelés, az államjavak kikölesönzése, a pénzverés az országgyűlés jogköréhez tartozott. I. Zsigmond pedig 1510-ben a képviselő személyét sérthetetlennek nyilvánítá, felség-sértőnek mindazt, a ki őt hivatala teljesítésében vagy egyébként megsérti.

II. Zsigmond halála után 1572-ben a nemesség a szó teljes értelmében használta választási jogát és a király hatalmát azzal gyöngítette meg, hogy az úgynevezett pacta conventákat szerkesztette, melyek megtartását Valois Henrik s utána a királyok esküvel ígérték; a király az 1573. szerkesztett külön szabadságlevélben a következő előjogokat adta meg a nemességnek: 1) A király életében ne gondoljon utóda megválasztására s ne is hozzon senkit javaslatba. (Ez volt oka azon, a lengyelekre nézve oly veszélyes interregnumoknak, melyek amyi bajt hoztak a nemzetre.) 2) a tanács beleegyezése és tudta nélkül ne küldjön sem követeket, sem más udvaroktól el ne fogadjon. 3) a királynak legyen arra gondja, hogy az országgyűlésen

a szavazatok egybehangzóságát főtartsa és inkább azon javaslatokat pártolja, melyek a nemzet jogaira és szabadságaira vonatkoznak. 4) minden országgyűlés alkalmával 16 senator választassék, kik mindig a király körül legyenek, kik a nemesek jogainak épen tartására és a törvények megtartására ügyeljenek. 5) a nemeseknek jogában álljon a bányászat és a sófőzés. 6) a megüritült méltóságok és a királyi javak birtokába csakis lengyelek juthassanak. Végtére pedig hozzátévetett azon clausula, hogy ha a király ezen szabadsalmakat nem tartja meg, oldja föl a nemzetet a hűség esküje alól.¹⁾

Hogy minő rendet kelljen a királyválasztásnál tartani, az nem volt törvény által szabályozva, azért voltak azon sok visszaélések a királyválasztásnál, főleg miután minden nemes ember személyesen jelenhetett meg a választásnál.

IV. Ulászlónak végre abba is be kellett egyeznie, hogy támadó háborút nem fog viselni, idegen katonákat nem fog a hazába hozni, és nősülni nem fog a rendek tudta és beleegyezése nélkül. Ugyanezt II-ik János-Kázmér is megeősíté 1648-ban.

¹⁾ Jekel 24. l.

megeősítés ellen ez egyházképviselőt *órást* jelenti ki; az iskolaszék kiegészítése azonban elrendeltetik; — a segélyátalány számadásaira nézve pedig felkéretik az egyházi hatóság, hogy miután azok a városi tanácstól még eddig soha vissza nem érkeztek, szíveskednék azokat felülvizsgálat végett ismét elkérni.

2. Felolvastatott Purmann Alajos helyettes templom-pénztárnoknak érsek ő Excellentiájához intézett, és onnét az egyházi képviselőhöz a plébánia-hivatal útján véleményadás végett leküldött fizetés-feljavítás iránti kérvénye.

Dr. Wolf Kálmán véleményezi, hogy ennek tárgyalásába bele sem lehet bocsátkozni, miután itt oly pénztárból kéretik fizetés-javítás, melynek mi ez időben nem vagyunk gazdái. Más alkalommal is költöttek és disponáltak már a templom pénzeivel a mi beleegyezésünk nélkül, a mostani körülmények közt tehát nem volna helyes véleményt nyilvánítani.

Pocskay Sándor ellenkezőleg tárgyalni óhajtja e kérvényt.

Barthal József Dr. Wolf úrnak nézetét fogadja el, mert következeteseknek kell maradnunk. A mi panaszunk fel van terjesztve az őszministeriumhoz, a melyben megsértett jogaink teljes orvoslását kérjük. Mindaddig tehát, míg e panaszunk nincs elintézve, ilyenmű kérdések tárgyalásába bele nem bocsátkozhatunk.

Határozatott: miután az egyházi vagyonkezelés ez idő szerint másnak gondozása alatt van, e kérvény minden eredmény nélkül maga útján visszazáraztatatik.

3. Egy magasabb női tanintézet mikénti felállítása tárgyában kiküldött választmány beadja jelentését, mely szerint javasolja, hogy ezen ügy maradjon egyelőre függőben, és mindenek előtt arról gondoskodni az egyházképviselőt, hogy az elemi népiskolák öszpontosítása érdekében egy nagyobb szerű — 12 tanteremből álló iskolahelyiség emeltessék.

E célból szereztessék meg a városi levéltárban létező tervrajz, és kéressék meg a város, hogy az úgynevezett „korona“ telket építési helyiségül engedje át az egyházzévédnökségnek.

A határozat ily értelemben mondatik ki.

4. Budincsevics András zombori lakos 150 frtnyi kölcsönt kér.

Miután a kellőképp felszerelt kérvényben elegendő biztosíték van felajánlva, a kért kölcsön az iskola-alap pénztárából kiutalványoztatik. — Végre

5. Felolvastatik a kalocsai érsek Ő Nagyméltóságának levele, melyben előadja, hogy az egyházi képviselőnek három kiküldött tagja előtte még a tavali évben azon óhajának adott kifejezést, hogy ha csak a még befejezetlen új templomot elpusztulni nem engedjük, annak tetejét megcsináltatni kellene. Minek folytán az e célból felkért m. k. főmérnök Tek. Tripolszky Gyula úr egy részletes és alapos „véleményt“ készített, mit eredetben ide mellékelve, felkéri az egyházi képviselőt, nyilatkoznék ez iránt: a) vajjon áll-e rendelkezésünkre mód, melylyel a befejezéshez még szükséges 120—150,000 frtnyi roppant összeg kiteremthető

2. §.

A liberum veto s ennek következményei

Valamint azelőtt a birodalmi gyűléseken, úgy most az országgyűléseken is egység kívántatott arra nézve, hogy valamely javaslat törvényerőre emelkedjék, mi annak volt következménye, hogy minden nemes egyenlő volt. S ez az egység megkivánása volt Lengyelország bukásának főoka.

II. János-Kázmér 1652-ben országgyűlést hívott össze hogy tanácskozzék a módok fölött, melyek által a kozákok, kik sértett jogaik védelmére fegyvert ragadtak, lecsendesíthetők volnának.

Ezen országgyűlésen, mely Upitzában tartatott, Sidginski (Jekel szerint Licinski) nevű követ először emelte fel szavát a megszavazott határozat ellen és azóta egyetlenegy követ tiltakozása megakaszthatta az egész országgyűlés tanácskozásait; s miután rendesen ezen egy háta mögött tetemes párt volt, azért rendesen föl-oszlattatott az országgyűlés. Ez volt az úgynevezett liberum veto, mely a lengyel szabadság alapköve gyanánt tekintetett, midőn az 1696-ik confoederatio ki-mondá „Unicum et specialissimum ius cardinale.“)

Előbb említettük, hogy az országgyűlésnek főfeladata volt a törvényhozás; a törvények képezik a nép

jellemének tükrét, a minők valamely nép erkölsei, azoknak megfelelők lesznek a törvények is, mely állítás azonban nem mindig applicalható; p. o. hazánkban szót. László idejében a nagyon szigorú törvények nem mutatnak őseink vadságára; hanem azok csak rettentések akartak lenni. Már most hogyan képzelhető az, hogy az országgyűlésen oly törvényjavaslat menjen keresztül, melyet például a jobbérzésűek indítványoztak, a liberum vetonál fogva; ha adókiivetésről volt szó, nem találkozott-e olyan, ki ellenezte, vagy pl. ha a sereg szaporításáról vagy a rá rovandó zsoldról volt szó, nem volt-e olyan, ki ezt ellenezte?! „Tot capita, tot sensus“ mondja Cicero. Képzhető-e az, hogy oly nagy testületben, minő az országgyűlés, minden tekintetben egyetértés uralkodjék? A hon java sok megfontolást kíván. Néha valamely különben hasznos törvényjavaslat nem mehetett keresztül csupán azért, mert valaki azt mindjárt első tekintetre, nem hatván mélyebbre a dolog velejébe, elvetendőnek találta. Ha már most az országgyűlés feloszlatott, ismét két évig a nemzet legsajgóbb sebei nem orvosoltattak. A legesekélyebb ok miatt feloszlatott a gyűlés.

Igy az 1669-iki országgyűlést a kiovi albiró oszlatta föl 600 tallérért (lengyel forintért).¹⁾ Az

¹⁾ Geschichte der Staatsveränderungen v. Polen. I. k. 16. l.

¹⁾ Raumer 6. l.

lenne? — b) ha nincs, érdemes-e a falakat így megtartva a napról napra növekedő romlásnak kitenni? — c) célirányos, vagy szabad-e más rendeltetésű templomi vagy alapítványi pénzeket ezen építkezésre felhasználni?

Zsulyevics Demjén e fontos ügyet, mit így hamarjában letárgyalni nem lehet, *Koczár Mihály* elnöklete alatt *Koczik Pál* és *Széchényi József* urakból álló bizottságnak kéri kiadatni tanulmányozás és javaslat-tétel végett.

Pocskay Sándor előbb megállapíttatni óhajtáná, vajjon van-e joga az érsek úrnak kérdéseket intézni hozzánk a mi privát tulajdonunkat képező templomunk felől?

Barthal József szintén egy bizottság kiküldése mellett emel szót, melynek hivatása lenne a *Pocskay* úr által felvetett kérdést is szellőztetni. Óhajtja azonban, hogy e bizottságban ne csak fiskálisok vegyenek részt, hanem tekintélyes szakférfiak is. Mint ilyeneket ajánlja *Bieber József* és *Pekánovics Imre* mérnök urakat.

Mire a következő urakból álló választmány küldetik ki: *Koczár Mihály* elnök, *Molnár István* alelnök, *Barthal József*, *Bunyi Károly*, *Pocskay Sándor*, *Gottlieb Márton*, *Stebler Lajos*, *Bálics Mátyás*, *Dr. Ambrozovich Károly* és *Dr. Wolf Kálmán* oly megbízással, hogy a fennevezett mérnök urak társaságában véleményes jelentésüket elkészítvén, azt ide mielőbb betérjeszteni szíveskedjenek.

A székesfehérvári ünnep.

A hajdani koronázó város érdekeltség központja lett az országban. A kiállítást 17-én nyitá meg benne *József főherceg*. Már pénteken is sok vendég érkezett, köztük *Gräf honvédaltábornagy*, több tiszttel. Ott sürgött a kiállítás ügyében *Gerlóczy alpolgármester* is. A mágnások közül gróf *Zichy Edmund*, (ki örömezt segít tevékeny fiának, a vállalat hősének,) gr. *Andrássy Manó*, gr. *Esterházy Mór*ic. Nemesak a környékről és a fővárosból voltak vendégek már a megnyitás előtti napon, hanem Bécsből, sőt külföldről is. A ki megnyitá a kiállítást, melyben még az nap is sokat fűrtak, faragtak, rendeztek, (rendeznivaló levén benne még ezután is elég,) mind elismerőleg szólt arról. *Tartalma* gazdag, vagy kétezer kiállítóval, külső rendezése csinos. Nagyon túlszárnyalja a szegedit s örvendetes képet ad az azóta történt haladásról. Az indóházról jöve, a vendégek előtt áll a díszkapu, melynek két oldalán az aznapi ünnepélyre tribünöket emeltek. Jobbra fekszik a lövöldéből átalakított park, (mely nem valami nagy,) a pavillonokkal, étteremmel, kávéházzal. Az első pavillon, mely a vasuti állomáson később fölvételi ház lesz, a közlekedési miniszteriumé és a vasutaké; ennek építésénél inkább a tartósságra néztek, mint a külszépségre. Gr. *Zichy Jenő* és gróf *Esterházy Mór*ic két külön pavillont emeltek, a gazdaságaikból való együttes kiállításra; amazé köből van verandával, emezé fából, elszállítható s kilencszáz fo-

1669-ki királyválasztási országgyűlés csakis 600 német tallérért oszlott föl a cserniekowi követ *Horodensky* által. Az 1683-iki országgyűlés, melyen a lengyelosztrák szövetség tárgyalatott, csakis azért állott fön, mert egy követ, kit Franciaország azért vásárolt meg, hogy vetojával akadályozza meg a szövetség létrejöttét, az előconferentia előtt leitta magát s csak akkor ébredt föl, midőn az országgyűlésnek vége volt.

Oly tiszteletben tartatott a liberum veto, hogy pl. *Wienowiczky Koributh Mihály* megválasztásánál bizonyos lithván nemest, kimakaesul ellenkezett a közakarattal, inkább darabokra szabdalták, hogy szavazatát megsemmisítsék, mintsem hogy kiváltsága megtagadtassék.¹⁾

Az országgyűlésen néha a legesztelenebb törvényjavaslatok mentek keresztül csakis azért, mert féltek, hogy ha a követnek kívánságát nem teljesítik, az más hasznosabb törvény keresztülvitelét fogja vetojával megakadályozni.²⁾

Kasimir alatt 7, *Korybuth* alatt 4, *Sobiesky János* alatt 6, a két *Ágoston* alatt 30 országgyűlés oszlott föl a liberum veto következtében.

Miután az országgyűlések igen sokszor föloszol-

tak, s néha a király a nemesség jogait esorbitani akarta, azért confoederatiók jöttek létre.

A confoederatiók a királyi hatalom ellenőrzése végett keletkeztek. Négyféle confoederatio volt. Az első neme a confoederatióknak a senatus és a nemesség beleegyezésével jött létre s mindig a közös jólétet vette célba. A második és harmadik neme lázadás folytán keletkezett, mely anarchiát szült. A negyedik rokotsnak neveztetett s ez volt a legveszélyesebb s legborzasztóbb, mert a király és a senatus ellen volt intézve minden támadása. Minden confoederatióknak joga volt marschalt vagyis főnököt választani, kinek hatalma a régi dictatoréhoz hasonlóan korlátlan volt; akarata nem tünt ellenmondást; hatalma volt élet és halál fölött; maga a király méltóságától a confoederatio tartama alatt megfosztatott.

Az egyes provinciák nemesei szövetségbe léptek és confoederatiót képeztek, mely magában egyesített minden katonai és világi hatalmat. A különféle provinciák confoederatiói együttvéve general-confoederatiót képeztek. A határozatok szavazattöbbség szerint hozattak s a ki ellenök szegült, a haza ellenségének nyilvánított; hogy azonban az egység elve fönmaradjon, a gen. confoederatio határozatait az országgyűlésnek kellett jóváhagynia. A confoederatiók nagy

¹⁾ Laboulaye E. 21. l.

²⁾ Dr. Hermes 10. l.

rintba került. Csinos az Oetl-gyár vaspavillonja is. A kertészetet körültekintően a Szögyényi László csóri, a Zichyek lángi, a Wertheimer bérlő enyingi és Ihász hathalmi kertjeiből való ültetvények képviselik. A díszterem mellett a báró Bánffy, Fischer porcellángyáros s Veress kolozsvári iparos mütárgyai láthatók. A tulajdonképi kiállítás a méntelep átalakított négyszögű épületében van. A földszinti oldalszárnyakban, (melyek világosabbak is lehetnének,) a bányászat, vegyészeti, faipar, keszthelyi gazdasági intézet, a fővárosi hatóságok, mezőgazdaság, a rabmunkák, női kézi munka, árvai uradalom, a sokféle fa, lemez, bőr, csont és szövőipar tárlatai láthatók; a főépület földszintjén anyag, porcellán, házi ipar, zongora-, óra-ipar, régészet és műemlékek tárgyai; a főépület szemben levő emeleten a butor-ipar, a párisi magyar egyesület érdekes kiállítása, közte a Zichy Mihály képe: „A bor hatalma“ s egy rész a közoktatási tárgyakból, (a többi a megyeházában van.) Egy másik épületben a vas-ipar; a gépek, egy része szabad és nagy deszkatető alatt. Mindezt már előre is sokan nézték, dicsérték, bíralták a nagyon megelevenült városban, hol most a fővárosból vitetett társaskocsik (tiz krajcárért) közlekednek, azonkívül egy- és két-fogatu bérkocsik, sőt hordárok is állanak rendelkezésre. A megnyitás nagy díszszel és nagy tömeg részvételével ment véghez. A házakat fellobogózták, szőnyegekkel, zöld füzérekkel díszíték, az utcákon nagy sokaság hullámozott, a püspöki palota előtt sűrű tömeg állt, várva a főherceget, ki elé a polgármester,

két tanácsnok és harminc banderista ment. A téren a Jelacsics-ezred egy díszszázada állt, fehérmegyei fiúk. A csalai határnál Havranek polgármester, a lovas-bereányi sorompónál a város kapitánya üdvözölték a főherceget, ki megköszönve a fogadtatást, 9-kor érkezett a városba, báró Nyáry kíséretében, négylovas fogaton, a nép rivalgása, kalapok és kendők lobogtatása mellett. A díszszázad tisztelgett. A főherceg, nyájasan üdvözölve a tábornokokat és törzstiszteket, a századot megnézte és ellépteté maga előtt. A püspöki lak lépcsőjén Pauer püspök a papsággal fogadta a magas vendéget, kit a szürke nénék intézetének fehér-ruhás növendékei karékkal (a néphymnusszal és Kölcsey himnuszával) üdvözöltek. A püspöki lakban Szögyényi főispán, a megyei küldöttség élén, üdvözlé, mire a főherceg, ki magyar tábornoki egyenruhát viselt, azt felelte, hogy nem csupán kötelességérzetből, hanem szíve mélyéből pártolja mindazt, mi a haza javát előmozdítja. Magyarország — úgy mond — hivatva van az iparra különös súlyt fektetni s mint magyar és e megye fia, örömmel fogja megnyitni a kiállítást, mely ipari haladásunk örvendetes jele. Az éljenek és küldöttségek tisztelgése után a főherceg a kiállításba indult. A diadalkapunál, egy negyed tizenegykor, örömríadással fogadták. Főrangúak díszmagyarban, tábornokok teljes gálában, számos küldött, iparos, Ráth főpolgármester, miniszteri hivatalnokok várakoztak rá, nagy sokasággal együtt. Gróf Zichy Jenő és báró Kemény Gábor közlekedési minisz-

visszaélésekre adtak okot, mert igaz ugyan, hogy a confoederatio nem volt egyéb, mint egyesülése a nemeknek, kik írásbelileg kötelezték magukat a király és haza jólétét előmozdítani azon esetben, ha nagy veszélybe jutnak, melyeket az országgyűléseken a liberum veto miatt nem lehetett eltávolítani: de miután ez utóbbi confoederatiók nem voltak törvény által praecisirozva, azért az állam és király ellenségei ezen confoederatio takarója alá akarták aljas tetteiket rejteni.

Külföldi követeket elfogadhatott a confoederatio főnöke, a törvényszékeknek parancsolhatott; a világi és egyházi jövedelmeket tetszése szerint használhatta; ő elnökölt a követek gyülekezetében; parancsolt beszélést vagy hallgatást: meghallgatta egyesek panaszait s a király s tanács elé juttatta.

(Folytatás köv.)

Pattantyúk.

(Gyűjti: Mane-Tekel-Phares.)

A megjárt gúny: Egy valaki következő szavakkal mutatta be barátját egy asszonyságnak: „Van szerencsém bemutatni N. barátomat, nem oly ostoba, mint a minőnek látszik“.

„Igen“ — felelé a bemutatott — „épen ez a különbség köztünk!“

*

Németországban egy földrajzot irtak, mely így kezdődik: „Földrajz nélkül az ember vakondok“.

*

A csehek miként vallanak szerelmet: Férfiu: „Csókolom kezeit kisasszony, nem lenne szives engem férjnek elfogadni?“

Kisasszony: „Igen, ha megengedi leszek oly bátor!“

*

Egy hires orvos ha társas ebédnél volt s valakiért ittak, soha se mondá „egészségére“, hanem „kész szolgája“.

*

— Nincs egészségesebb valami a rendszeres tornázásnál, jegyzé meg alkalmilag egy orvos. — Valóban felényivel meghosszabítja az életet.

— Elhiszem uram, szakítá meg valaki; de mondja meg kérem, miként van az, hogy ős apáink nem tornáztak rendszeresen és mégis sokkal hosszabb

— Igen ám, vágott közbe az orvos, — de meg is haltak mindannyian!

ter mondtak rövid üdvözlő beszédeket. A főherceg azt felelte, hogy nem csak hazafias kötelesség, hanem szívének belső sugallata vezeté a kiállítás megnyitására. „Örvendek — úgymond — hogy nem csak magyar körünkben, de a külföldnek is megmutathatjuk, hogy kiállításunk megfelel az igényeknek. Nemzetünk eddig földműveléssel foglalkozott, ha azonban mi, magyar emberek, tovább is megmaradnánk eddigi állapotunkban és nem karolnók fel az ipart, nem haladnánk a korrall. Örvendetes, hogy a kiállítást hazánk közepében tudtuk létrehozni.“ Aztán kiemelte gróf Zichy Jenő önfeláldozó buzgóságát, isten áldását kérte a kiállításra, melyből mennél több haszon háruljon az országra és a városra. Lelkes éljenzések közt indult el a főherceg megnézni a kiállítást s többször fejezte ki örömét, megelégedését. Egy órakor a püspöki palotában díszében volt, este pedig díszelőadás, a város kivilágítása s fákllyás tisztelgés. Öröm és lelkesedés uralkodott az egész városban.

„F. L.“ után.

Különféle.

Magas vendég. József főherceg tegnap az esti vonattal érkezett városunkba szemlét tartandó a gyakorlatra behívott honvédek fölött. A magas vendég főispán úr ő méltóságához szállt.

A bécsi burg-kápolnában 24-én, jövő szombaton lesz a birretum (bibornoki főveg) átadása a két új bibornoknak: Haynaldnak és Fürstenberg hercegnek. Dr. Angerer püspök mond misét, melyet ő felsége a trónszéken hallgat meg. A pápa küldöttei aztán arany tálcán nyújtják át neki a birretumot, melyet maga tesz föl a bibornokok fejére. Ezek azonnal áldást osztanak s az ünnepély után az uralkodóhoz mennek fogadásra, kifejezni köszönetüket. Haynaldról, ki Európa minden tájáról kapott üdvözlő sürgönyöket, a „Times“ római levelezője életrajzot ír, kiemelve nemzeties szellemét s elmondva, hogy IX. Pius ismételten megtagadta tőle a bibornoki kalapot. Rosz néven vette neki, hogy a flórenci fűvésztani kongresszuson tisztelgett az olasz királynál s a zsinaton a csalhatatlanság ellen beszélt. A magyar király most azzal a megjegyzéssel ajánlá az új pápának, hogy az általa nagyrabecsült kalocsai érsek kitüntetését a királyné különösen óhajtja. Bibornoki címét most a római „Santa Maria de Angelis“ templomtól nyerte, mely a „Termini“ téren áll, Diocletian fürdőiből Michel Angelo tervei szerint épült s az örökváros egyik legkiválóbb temploma. Fogadja a kitüntetett főpap csekélységünk részéről is a leglelkesebb öröm kifejezését!

Tegnapelőtt az esti vonattal Görgey honvéd tábornok jött Zomborba Török dandár parancsnok, Védő százados és Bittermann hadnagy kíséretében. Midőn a vonat Horgostól csekély távolságban robogott, egy pázstor fiú követ dobott a vonat felé; a kő épen azon coupé ablakát zúzta be, melyben az említett tábornok úr ült; a kő oly erővel hatolt a coupéba, hogy az átellenben lévő ablakhoz ütődött. Ha a coupéban levők nem dőlnek véletlenül a coupé pamlagára, úgy tetemes sérüléseket szenvedtek volna.

Hymen. Falcione Nándor úr f. hó 17-én esti 6 $\frac{1}{2}$ órakor vezette oltárhoz Reitter Vilma kisasszonyt.

A felséges királyi pár ezüst-menyegzője alkalmá-

ból egy csinos keringő jelent meg Tábornok és Parsch budapesti zene-műkereskedésében. Címe: „Ő cs. és kir. Felsőgeik I. Ferenc József és Erzsébet esküvőjének 25-ik évfordulójára. Nászénekek. Keringő zongorára szerző ifj. Fahrbach Fülöp.“ Ára 1 frt.

Elofizetési felhívás. Ilyen előfizetési felhívást vettünk: Elofizetést nyitok „Magyarország nem volt, hanem lesz“ című három kötetes regényemre, s hogy felmentessem munkám ajánlgatásától, kötelezem magamat mindazoknak, kik regényem első és második kötetét, a harmadiknak megjelenése előtt nekem bérmentve visszaküldik, az előfizetési pénzt utánvét útján visszaadni. Ne tartsa meg könyvem, akinek nem fog tetszeni. A három kötet ára 3 frt. Elofizethetni kötetenként is 1 frttal, vagy megrendelhető utánvéttel. Az egész bolti ára 4 frt leend. Az első kötet Juniusban fog megjelenni. — Kérem a megrendeléseket Május hó végeig megtenni, hogy a nyomtatandó példányok száma felől magamat tájékozhassem. Tartalom: I. kötet: A jövő ezred álma. — Richárd király ifjúsága. — Richárd király álma megtestesülve, és a visói remete. — A visói remete története. — A kihívás. — Rotschild burnót szelenczéje. — A párbaj és a király ítélete. — Az első magyar Pantheon. A pápa Budán lakik. — Öt ősrégi magyar nóta. Önmozgó koesi, mozgó körut, vasut légnomással. — Vészes felhők a haza egén. — A királyi palota megrohanása. II. kötet: Az örült király menekülése a léghajón. — Az oroszok Budát elfoglalják. — A kiskoru királyné és gyámjai. — Orosz gazdálkodás Magyarországon. — Mi különbség van a virágok és az akasztófa-virága között. — A pápai fogdaór és fia. — A Salvatorok. — Richard király végrendelete. Milyet bir egy kőzákkló ugrani; ha megszorítják? — Az orosz-czár mint kérő. — A királyné hálószobájában. — Egy csók melyet százezernek szívesen adnak, és egytől megtagadnak. — Az orosz-czár kosarat kap. — Az orosz czár párbaja az ördöggel. — A koronázás. — A királyné estélye. — Három nap a sírban. — Egy csók százezer hőst teremt. — A sír réme. III. kötet: Atilla koporsója és kincsei. — A ki a magyar királynét megsérti. — A párbaj folytatása Szentpéterváron az ördöggel. — Az orosz-czár mint fogoly. — A léghajók dicső harczi. — Az orosz-czár békéért könyörg. — Európa közös akciója Magyarország ellen. — Diadal az egyesült hadseregek felett. — Az angol, olasz, francia hajóhadak égetése és futása Fiume alól. — Az európai uralkodók hódolata a magyar királyné előtt. — Általános lefegyverezés. — A megtalált testvér. — Az örült király gyermekei. — A magyar királyság ezeréves fennállásának ünnepe a Pantheonban. — Rotschild egy szippantás burnótért százmilliót fizet. — A királyné férjhez megy. — Az első magyar pápa. — Egy akol, egy pázstor. — A léghajó kormányzásának titka. Kelt Gyöngyös, 1879. Május hóban.

Privigyey Pál

m. kir. távirtdaállomás-főnök.

Visszaélés. A vámsorompóknál alkalmazásban levő vámszedők mult szombaton a városba érkezöktől 14 krajcárt követeltek, sőt 24 krt. A fizetni vonakodókkal gorombán bántak. Minő jognál fogva tették ök azt? Ajánljuk ezen esetet a rendörség figyelmébe.

Öngyilkosság. Dzsinitz Ignácz zombori magánzó f. hó 10-én lakásán felakasztva találtatott.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: RADICS GYÖRGY.

HIRDETÉSEK.

Mindennemű bel- és külföldi
1879. évi töltés-ü.

természetes ásványvizek

közvetlenül az illető forrásoktól megérkeztek és kaphatók

Falcione Gusztáv

1-1.

kereskedésében Zomborban.

Van szerencsém a t. közönség tudomására hozni, hogy

ÜGYVÉDI IRODÁMAT

Zomborban a Róheim-féle házban megnyitottam.

Dr. Grüner Samu
ügyvéd.

3-2.

Hol kapható naponta friss kenyér?

Itt kapható!!!

a városház szegletén Dörfler János lisztkereskedésében, valamint fehér úgy burgonyával vegyített és tiszta rozszal.

 friss kenyér

a legjutányosabb áron.

3-2.

Alapított 1822-en.

Kir. szab. Triesti Azienda Assicuratrice.

Az osztrák-magyar birodalom legrégebbi bizt. intézete.

Biztosítéki alap 12 millió frt.

Magyarországon a biztosítást legelsőben honosította meg 57 éves működése óta tűz-, jég- és életbiztosítási károkért összesen több, mint 100 millió frtot kárpótolt.

Biztosít : a) tűzkár ellen,

b) jégkár ellen, különös tekintettel a gazdasági érdekekre és szükségletekre,

c) tőkét, élet-, halál- és kiházasítási-esetre.

Az Azienda, a biztosítás általánosítása céljából, a közönség érdekében oly olcsó díjakat szab, hogy mindenki képes magát e biztosítás által károktól megóvni.

Alólírt intézeti képviselő mindennemű biztosítási ajánlatokat elfogad, és felvilágosítást készséggel nyújt.

A Triesti Azienda Assicuratrice.

10-6. **Kerületi ügynöksége Zombor Goldstein Hermann és fia.**